

C-663/21. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2021. november 5.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Verwaltungsgerichtshof (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. október 20.

Felülvizsgálatot kérelmező hatóság:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Az eljárásban részt vesz:

A A

Az alapeljárás tárgya

A menekültjogállás különösen súlyos büntett miatti visszavonása – Érdekek mérlegelése – 2011/95/EU irányelv – 2008/115/EK irányelv – A visszaküldés tilalmának elve

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) A menekült hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság által korábban elismert menekültjogállásának a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozás) 14. cikke

(4) bekezdésének b) pontjában említett okból való visszavonhatóságának értékelése során önálló kritériumként el kell-e végezni az érdekek mérlegelését olyan formában, hogy ahhoz, hogy a visszavonásra sor kerüljön, a kitoloncoláshoz fűződő közérdeknek nyomósabbnak kell lennie a menekültnek a menedéknyújtó állam által nyújtott védelem fennmaradásához fűződő érdekénél, amivel összefüggésben egyrészt a bűncselekmény elítélhetőségét és a társadalom tekintetében felmerülő potenciális veszélyt, másrészt pedig a külföldi védelemhez fűződő érdekét – az őt fenyegető szankciók súlyosságát és jellegét is ideértve – egymással szemben mérlegelni kell?

2) Ellentétes-e a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseivel, különösen ezen irányelv 5., 6., 8. és 9. cikkével az olyan nemzeti jogi szabályozás, amely szerint akkor is kiutasítási határozatot kell hozni az olyan harmadik országbeli állampolgárral szemben, akinek a menekültjogállás visszavonásával megszüntették az addig fennálló, menekültként való tartózkodáshoz való jogát, ha már a kiutasítási határozat meghozatalának időpontjában bizonyos, hogy a kitoloncolás határozatlan ideig nem megengedett a visszaküldés tilalmának elve miatt, és ez jogerőre képes módon is megállapítást nyer?

A hivatkozott uniós jogi és nemzetközi jogi rendelkezések

2011/95/EU irányelv (jogállási irányelv), 14. cikk

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (Alapjogi Charta), 2., 4. és 19. cikk

2008/115/EK irányelv (visszatérési irányelv), 5., 6., 8. és 9. cikk

Genfi Egyezmény (kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.), 33. cikk

EJEE (kihirdette: az 1993. évi XXXI. tv.), 2. és 3. cikk

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Asylgesetz 2005 (a menedékjogról szóló 2005. évi törvény), 2., 3., 6–10. és 57. §

A menekültjogállás elismerését kizáró okok

6. § (1) Nem ismerhető el a külföldi menekültjogállása, ha

1. a Genfi Egyezmény 1. cikkének D. pontja szerint védelemben részesül, ameddig e védelem tart;
2. fennáll a Genfi Egyezmény 1. cikkének F. pontjában említett kizáró okok valamelyike;

3. alaposan feltehető, hogy a külföldi veszélyt jelent az Osztrák Köztársaság biztonságára; vagy

4. a külföldit belföldi bíróság különösen súlyos büntett miatt jogerősen elítélte, és e bűncselekményt megvalósító magatartás miatt veszélyt jelent a társadalomra. [...]

A menekültjogállás visszavonása

7. § (1) A külföldi menekültjogállását határozattal hivatalból vissza kell vonni, ha

1. a 6. § szerinti, a menekültjogállás elismerését kizáró ok áll fenn

[...]

(4) Az (1) bekezdés 1. és 2. pontja szerinti visszavonást össze kell kapcsolni annak megállapításával, hogy az érintettet a törvény erejénél fogva már nem illeti meg a menekültjogállás. [...]

A kiegészítő védelmi jogállás visszavonása

9. § (1) A külföldi kiegészítő védelmi jogállását határozattal hivatalból vissza kell vonni, ha

1. a kiegészítő védelmi jogállás elismerésének feltételei (a 8. § (1) bekezdése) nem vagy már nem állnak fenn;

[...]

(2) Ha a kiegészítő védelmi jogállást nem kell már az (1) bekezdés szerinti okok alapján visszavonni, azt akkor is vissza kell vonni, ha

1. fennáll a Genfi Egyezmény 1. cikkének F. pontjában említett okok valamelyike;

2. a külföldi veszélyt jelent az Osztrák Köztársaság társadalmára vagy biztonságára; vagy

3. a külföldit belföldi bíróság büntett (az StGB [büntető törvénykönyv, a továbbiakban: StGB] 17. §-a) miatt jogerősen elítélte. [...]

Ezekben az esetekben a kiegészítő védelmi jogállás visszavonását össze kell kapcsolni kiutasítási intézkedés meghozatalával és annak megállapításával, hogy a külföldi származási országába való visszaküldése, visszatoloncolása vagy kitoloncolása nem megengedett, mivel ez az EJEE 2. cikke, az EJEE 3. cikke vagy az egyezményhez tartozó hatodik vagy tizenharmadik jegyzőkönyv megsértésének valós veszélyét hordozná magában, vagy polgári személyként számára nemzetközi vagy belső konfliktushelyzetben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében életének vagy testi épségének súlyos fenyegetettségével járna.

„Különleges védelemre jogosultaknak kiállított tartózkodási engedély”

57. § (1) A szövetségi területen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár részére hivatalból vagy indokolt kérelemre „különleges védelemre jogosultaknak kiállított tartózkodási engedélyt” kell kiadni:

1. ha a harmadik országbeli állampolgár szövetségi területen való tartózkodása legalább egy éve eltúrt az FPG [idegenrendészeti törvény] 46a. §-a (1) bekezdésének 1. vagy 3. pontja alapján, és ennek feltételei továbbra is fennállnak, kivéve, ha a harmadik országbeli állampolgár veszélyt jelent az Osztrák Köztársaság társadalmára vagy biztonságára, vagy őt belföldi bíróság büntett (az StGB 17. §-a) miatt jogerősen elítélte. [...]

Kiutasítási határozat

52. § (1) [...]

(2) A szövetségi hivatal [...] határozattal kiutasítási határozatot hoz a harmadik országbeli állampolgárral szemben, ha

1. [...]

3. kiegészítő védelmi jogállásának elismerése nélkül visszavonják menekültjogállását, vagy

[...]

(9) A kiutasítási határozatban egyúttal azt is meg kell állapítani, hogy megengedett-e a harmadik országbeli állampolgár 46. § szerinti, egy vagy több konkrét országba való kitoloncolása. [...]

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 A A (a továbbiakban: az eljárásban részt vevő fél) 1989-ben született Damaszkuszban (Szíria), és 2014 augusztusáig Szíriában élt. 2014. december 10-én jogellenesen lépett be Ausztriába, és ugyanezen a napon nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be az Asylgesetz 2005 (a menedéjogról szóló 2005. évi törvény, a továbbiakban: 2005. évi AsylG) alapján. Azt állította, hogy hontalan és palesztin. Ebben az időpontban rendelkezett egy szíriai hatóság által palesztinok részére kiállított úti okmánnyal és egy ugyanilyen személyazonosító igazolvánnyal. 2014 augusztusában a katonai rendőrség felszólította, hogy kezdje meg (katonai) szolgálatát. Ekkor elmenekült Szíriából. Szíriába való visszatérése esetén a kormány általi üldöztetés veszélye fenyegeti (feltételezhetően amiatt, hogy kivonta magát a katonai szolgálat alól).
- 2 A Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (szövetségi idegenrendészeti és menekültügyi hivatal, Ausztria; a felülvizsgálatot kérelmező hatóság) 2015. december 22-i határozatával helyt adott az eljárásban részt vevő fél kérelmének,

elismerte menekültjogállását, és megállapította, hogy őt a törvény erejénél fogva megilleti a menekültjogállás.

- 3 Ausztriában való tartózkodása során az eljárásban részt vevő fél bűncselekményt követett el. 2018. március 22-én a Landesgericht Linz (linzi regionális bíróság, Ausztria) veszélyes fenyegetés, rongálás és kábítószerrel visszaélés vétsége, valamint kábítószer-kereskedelem büntette miatt egy év, három hónap szabadságvesztésre, valamint 180 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását három év próbaidőre felfüggesztették.
- 4 A Landesgericht Linz (linzi regionális bíróság) 2019. január 14-i ítélete testi sértés és veszélyes fenyegetés vétsége miatt jogerősen három hónap szabadságvesztésre ítélte az eljárásban részt vevő felet. 2019. március 11-én a Landesgericht Wels (welsi regionális bíróság, Ausztria) testi sértés kísérletének és veszélyes fenyegetésnek a vétsége miatt jogerősen hat hónap szabadságvesztésre ítélte az eljárásban részt vevő felet. A szabadságvesztés végrehajtását mindkét esetben felfüggesztették, és a próbaidőt végül öt évre hosszabbították meg.
- 5 2019. március 28-án a szövetségi idegenrendészeti és menekültügyi hivatal az újabb elítélések miatt az eljárásban részt vevő fél elismert menekültjogállásának visszavonására irányuló eljárást indított. Erről a 2019. március 29-i levélben tájékoztatták az eljárásban részt vevő felet. Lehetőséget kapott arra is, hogy állást foglaljon ezzel kapcsolatban, amit az eljárásban részt vevő fél meg is tett.
- 6 A 2019. augusztus 13-i bíróságot kiszabó határozattal a Landespolizeidirektion Oberösterreich (felső-ausztriai tartományi rendőrkapitányság, Ausztria) pénzbírságot szabott ki az eljárásban részt vevő félre egy közfelügyelővel szemben tanúsított erőszakos magatartása miatt.
- 7 2019. szeptember 24-i határozatával a szövetségi idegenrendészeti és menekültügyi hivatal a 2005. évi AsylG 7. §-a (1) bekezdésének 1. pontja alapján visszavonta az eljárásban részt vevő fél elismert menekültjogállását, és a 2005. évi AsylG 7. §-ának (4) bekezdése alapján megállapította, hogy az eljárásban részt vevő felet a törvény erejénél fogva már nem illeti meg a menekültjogállás (a határozat rendelkező részének I. pontja). A szövetségi idegenrendészeti és menekültügyi hivatal emellett úgy határozott, hogy nem ismeri el az eljárásban részt vevő fél kiegészítő védelmi jogállását (a határozat rendelkező részének II. pontja), nem ad ki részére méltánylást érdemlő okok alapján hivatalból tartózkodási engedélyt a 2005. évi AsylG 57. §-a alapján (a határozat rendelkező részének III. pontja), és kiutasítási határozatot hoz (a határozat rendelkező részének IV. pontja), valamint nyolc évre beutazási tilalmat rendel el (a határozat rendelkező részének VII. pontja) vele szemben, és a kiutasítási határozat jogerőre emelkedésétől számított tizennégy napos határidőt biztosít az önkéntes távozásra (a határozat rendelkező részének VI. pontja). Ugyanezen határozat ugyanakkor azt is megállapította, hogy az eljárásban részt vevő fél Szíriába való visszaküldése, visszatoloncolása (vagy) kitoloncolása nem megengedett (a határozat rendelkező részének V. pontja).

- 8 Indokolásában a szövetségi idegenrendészeti és menekültügyi hivatal abból indult ki, hogy a Szíriáról szóló beszámolók szerint ott továbbra is fennáll a kényszersorozás veszélye. Nem zárható ki, hogy az eljárásban részt vevő fél kényszersorozás áldozatává válik, és háborús bűncselekményekben való részvételre kényszerítik. Ezért a jövőben is tartózkodni kell az eljárásban részt vevő fél Szíriába való kitoloncolásától.
- 9 Az eljárásban részt vevő fél e határozat ellen keresetet nyújtott be a Bundesverwaltungsgerichthez (szövetségi közigazgatási bíróság, Ausztria).
- 10 Az eljárásban részt vevő fél továbbra is bűncselekményeket követett el. 2020. június 16-i jogerős ítéletével a Bezirksgericht Linz (linzi kerületi bíróság, Ausztria) testi sértés vétsége miatt négy hónap (végrehajtandó) szabadságvesztésre ítélte az eljárásban részt vevő felet. 2020. október 8-án a Landesgericht Linz (linzi regionális bíróság) az StGB 107. §-ának (1) bekezdése szerinti veszélyes fenyegetés és az StGB 146. §-a szerinti csalás vétsége miatt öt hónap (végrehajtandó) szabadságvesztésre ítélte az eljárásban részt vevő felet.
- 11 2020. október 28-án a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) tárgyalást tartott, amelyen az eljárásban részt vevő fél elállt a határozat rendelkező részének – a kitoloncolásának megengedhetetlenségét megállapító – V. pontja ellen benyújtott keresetétől. 2021. május 28-i ítéletével a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) helyt adott az eljárásban részt vevő fél keresetének, és megsemmisítette a határozat rendelkező részének további I–IV., VI. és VII. pontját, anélkül, hogy azok helyett más rendelkezéseket állapított volna meg.
- 12 Indokolásában a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) kifejtette, hogy a 2005. évi AsylG 7. §-a (1) bekezdésének 1. pontja értelmében a külföldi menekültjogállását határozattal hivatalból vissza kell vonni, ha a 2005. évi AsylG 6. §-a szerinti, a menekültjogállás elismerését kizáró ok áll fenn. Négy feltételnek kell teljesülnie ahhoz, hogy ezt a tényállást megvalósultnak lehessen tekinteni. A külföldinek először is különösen súlyos büntettet kell elkövetnie, másodsor, emiatt jogerősen el kell ítélni őt, harmadszor, különös veszélyt kell jelentenie a társadalomra, negyedszer pedig a kiutasításához fűződő közérdeknek nyomósabbnak kell lennie a külföldinek a menedéknyújtó állam által nyújtott védelem fennmaradásához fűződő érdekénél.
- 13 A Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) ezt követően a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria) ezzel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára tekintettel megállapította az első három feltétel fennállását. Az általa elkövetett kábítószer-kereskedelem és a mások ellen ismétlődő jelleggel elkövetett erőszakos támadások miatt az eljárásban részt vevő fél jelentős veszélyt jelent a társadalomra. A Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) azt is megállapította, hogy az eljárásban részt vevő fél esetében, aki mindig gyorsan visszaesik, nem állítható fel „kedvező előrejelzés”. A negyedik feltételt illetően a közigazgatási bíróság megállapította,

hogy el kell végezni az érdekek mérlegelését annak megállapítása érdekében, hogy a menedéknújtó állam érdekei nyomósabbak-e a menekült érdekeinél. A visszaküldés tilalmának elvét az emberi jogok védelmének eszközeként értelmezve és azon elvet figyelembe véve, hogy még a büntetőjogi normákat megsértő személyek sem veszítik el automatikusan minden alapvető jogukat, a menedéknújtó állam érdekei csak ritka és rendkívül kivételes esetekben lehetnek nyomósabbak. A Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) nyilvánvalóan azokra a megállapításokra alapozta értékelését, amelyek szerint „az állandó jelleggel Szíriában tartózkodó palesztin menekültek” számára kötelező a katonai szolgálat. Beszámolók szerint a (szíriai) kormány nemcsak bűncselekményként tekint a katonai szolgálat megtagadásra, hanem a politikai ellenvélemény és a „haza” terroristafenyegetésekkel szembeni védelmére való hajlandóság hiányának megnyilvánulásaként is. Igaz ugyan, hogy a dezertálásnak és a katonai szolgálat megtagadásának a következményeit illetően a beszámolók és a vélemények eltérnek egymástól. Arra vonatkozóan is vannak azonban beszámolók, hogy „egy katonaiszolgálat-megtagadó elfogása egyenlő a biztos kínzással és a halálos ítélettel”.

- 14 Ezen ítélet ellen irányul a szövetségi idegenrendészeti és menekültügyi hivatal által a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) elé terjesztett felülvizsgálati kérelem.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 15 A hatóság arra hivatkozik, hogy a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) ítélkezési gyakorlata olyan időben és jogi helyzetben született, amely nem hasonlítható össze a jelenlegi jogi alaphelyzettel. A jogalkotó intézkedéseket tett annak érdekében, hogy a felülvizsgálati ügyben alkalmazandó jogi szabályozás alapján a külföldit ne lessen a származási országába kitoloncolni, ha fennáll a veszélye annak, hogy olyan következmények érik, amelyek miatt az EJEE 2. vagy 3. cikkének megsértésétől kell tartani. Az érdekeknek a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) által elvégzett mérlegelése nem szükséges a kitoloncolással szembeni védelemhez, mert az eljárásban részt vevő felet nemzeti védelem illeti meg a kitoloncolással szemben olyan formában, hogy visszaküldési tilalom fennállása esetén jogerőre képes módon megállapítják, hogy a kitoloncolás nem megengedett. A 2011/95/EU irányelvben foglalt kizáró ok vizsgálata azt mutatja, hogy e rendelkezések célja az irányelvek által a Genfi Egyezményvel összhangban létrehozott védelmi rendszer hitelességének megőrzése. E rendelkezésekkel tehát még ellentétes is a korábban elismert védelmi jogállás fenntartása.
- 16 Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) a 2010. november 9-i ítéletében (C-57/09 és C-101/09) megállapította, hogy a menekültként való elismerésnek a 2004/83/EK irányelv 12. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontja szerinti kizárása nem függ az arányosság egyedi esetre vonatkozó vizsgálatának elvégzésétől. A 2004/83/EK irányelv 12. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontját

átvette a 2011/95/EU irányelv átdolgozása (jogállási irányelv). A jogállási irányelv 12. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontját a 2005. évi AsylG 6. §-a (1) bekezdésének 2. pontja ültette át a nemzeti jogba. Az osztrák jogalkotó a 2005. évi AsylG jelen ügyben releváns 6. §-a (1) bekezdésének 4. pontjával a jogállási irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontját ültette át. A Bíróság eddig még nem foglalt állást azzal kapcsolatban, hogy e rendelkezés alapján el kell-e végezni az érdekek mérlegelését. A szövetségi idegenrendészeti és menekültügyi hivatal úgy véli, hogy a Bíróság által a 2010. november 9-i ítéletben a 2004/83/EK irányelv 12. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontjával kapcsolatban tett megállapítások a jogállási irányelv 14. cikke (4) bekezdése b) pontjának értelmezése szempontjából is relevánsak.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

Az első kérdésről

- 17 A Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) ítélkezési gyakorlata szerint a „különösen súlyos büntettnék” fogalmába csak azok a bűncselekmények tartoznak, amelyek objektíve különösen fontos jogi érdekeket sértenek. Jellemzően súlyos büntettnék például az emberölés, a szexuális erőszak, a gyermekbántalmazás, a gyújtogatás, a kábítószer-kereskedelelem, a fegyveres rablás és hasonló. A gyermekek nemi integritásához fűződő jogi érdek megsértését szintén „különösen súlyos büntettnék” minősítették. A Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) azonban már azt is megállapította, hogy ez egy példálózó, tehát semmiképpen sem kimerítő felsorolása a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdésével kapcsolatos bűncselekményeknek. A Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) azt is megállapította, hogy az elkövetett bűncselekmények összességükben több releváns jogerős elítélés és azok keretében kiszabott jelentős számú és túlnyomórészt végrehajtandó szabadságvesztés esetében is „különösen súlyos büntettnék” minősíthetők.
- 18 A Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) megállapította továbbá, hogy a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése értelmében csak a társadalomra különösen veszélyes elkövetők küldhetők vissza a származási országba. Az elkövető jövőbeli magatartására vonatkozó kedvező előrejelzés esetén nem alkalmazható a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése szerinti, a jelen ügy tárgyát képező visszavonási ok. A kockázati előrejelzés keretében nem önmagában a külföldi elítélésének, illetve megbüntetésének tényét, hanem az alapul szolgáló bűncselekmények jellegét és súlyosságát, valamint az ebből következő személyiségprofilot kell alapul venni.
- 19 Az államok gyakorlata elismeri az érdekek mérlegelésének kötelezettségét. Ezen mérlegelés során az alperes hatóságnak egyrészt a bűncselekmény elítélhetőségét és a társadalomra jelentett potenciális veszélyt, másrészt pedig a menedékkérő védelemhez fűződő érdekét – az őt fenyegető szankciók súlyosságát és jellegét is

ideértve – kell egymással szemben mérlegelnie. A Genfi Egyezmény 1. cikke F. pontjának b) alpontja és 33. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazható például akkor, ha a menedékkérőt fenyegető szankciók viszonylag súlyosak, de nagyrészt úgy tekinthető, hogy a menedékkérő beilleszkedett a társadalomba, mert nem vált visszaesővé. Ha a menedékkérőnek kínzással vagy halállal kell számolnia, a menedékjog megadásának megtagadásához fűződő közérdek meglehetősen ritkán nyomósabb a védelemhez fűződő egyéni érdeknél.

- 20 E megközelítés esetében az áll előtérben, hogy a külföldi nagy és közvetlen veszélyt jelent, amelyet a menedéknyújtó állam el kíván hárítani. Figyelembe véve azonban, hogy milyen következményekkel járhat az annak ellenére való kitoloncolás, hogy az érintett külföldi a hazájában továbbra is az üldöztetés veszélyének van kitéve, nyilvánvalónak tűnik, hogy el kell végezni az érdekek mérlegelését annak megállapításához, hogy elfogadhatók-e a hazájába való visszatérés miatt a külföldire leselkedő kockázatok a miatta felmerülő veszélyhez képest.
- 21 A 14. cikk (4) bekezdése szerinti visszavonási ok értelmezése szempontjából előtérbe kerül, hogy komoly bűnügyi előélete és az ezért miatta felmerülő veszély alapján a külföldi méltatlannak bizonyult a menekültjogállás megtartására. A hatóság e megközelítése megfelel az osztrák jogalkotó által a 2005. évi AsylG módosításai keretében világosan kifejezésre juttatott szándéknak.
- 22 Az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) megállapításaiból az tűnik következni, hogy a jogállási irányelv 14. cikkének (4) bekezdését átültető nemzeti rendelkezés alkalmazása során csak az osztrák ítélkezési gyakorlat végzi el az érdekek mérlegelését, amely ahhoz vezethet, hogy a bűncselekményt elkövető külföldi nem csupán a kitoloncolással szemben részesül (nemzeti) védelemben, hanem a menekültjogállás sem tagadható meg vagy vonható vissza tőle.
- 23 Úgy tűnik tehát, hogy a tagállamok nem egységesen értelmezik a jogállási irányelv 14. cikke (4) bekezdésének b) pontját. Az eltérő értelmezés azonban alkalmasnak tűnik arra, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező vagy a már elismert védelmi jogállást megtartani kívánó személyeket arra ösztönözze, hogy más olyan tagállamokba menjenek, amelyekben számukra kedvezőbben értelmezik az uniós jogot. Ez kedvezhet a jogállási irányelvvel megállapított szabályok megkerülésére irányuló „forum shopping” gyakorlatának. Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy ezen irányelv (13) preambulumbekkezdése értelmében a menekült jogállás és a kiegészítő védelmi jogállás elismerésére és tartalmára vonatkozó szabályok közelítésének többek között segítenie kell „a nemzetközi védelmet kérelmezők tagállamok közötti másodlagos migrációjának korlátozását”, amennyiben az ilyen migrációt kizárólag a tagállamok jogi szabályozásának eltérései idézik elő (lásd: 2021. június 10-i Bundesrepublik Deutschland [A „súlyos és egyedi fenyegetettségének” fogalma] ítélet, C-901/19, EU:C:2021:472, 36. pont).

A második kérdésről

- 24 Az osztrák jog szerint akkor is kiutasítási határozatot kell hozni azon külföldivel szemben, akit bűncselekmények miatt nem vagy már nem illet meg a menekültjogállás és a kiegészítő védelmi jogállás, ha a kitoloncolása határozatlan ideig nem megengedett. Ezzel összefüggésben az osztrák jogalkotó a törvény előkészítő anyagaiban megállapította, hogy a 2011/95/EU irányelv nem tér ki arra a kérdésre, hogy hozható-e kiutasítási intézkedés olyan külföldivel szemben, akinek vissza kell vonni a menekültjogállását vagy a kiegészítő védelmi jogállását, vagy akinek nem ismerhető el az ilyen jogállása (a jogállási irányelv 12. és 14. cikke). Amennyiben a jogállási irányelv 14. cikkének (6) bekezdése a Genfi Egyezmény bizonyos garanciáit értelemszerűen alkalmazandónak nyilvánítja az ilyen külföldiekre, annyiban e garanciák figyelembevételére úgy kerül sor, hogy a 2005. évi AsylG 8. §-ának (3a) bekezdése és 9. §-ának (2) bekezdése szerinti esetekben továbbra is kötelező jelleggel meg kell állapítani, hogy nem megengedett a külföldinek a származási országába való visszaküldése, visszatoloncolása vagy kitoloncolása. A visszatérési irányelv 6. cikkének (6) bekezdése szerint a tagállamok egyazon közigazgatási vagy bírósági határozaton vagy intézkedésen belül elfogadhatják a jogszerű tartózkodás megszüntetéséről szóló határozatot és egyidejűleg a kiutasítási határozatot is.
- 25 Az osztrák jogi szabályozás szerint a védelmi jogállás visszavonásával együtt jár a korábban a menekültjogállás (vagy a kiegészítő védelmi jogállás) miatt biztosított tartózkodási jog elvesztése. A külföldi tartózkodása így már nem jogszerű. Ha a visszavonással együtt kiutasítási határozatot is hoznak, de ezzel egyidejűleg megállapítják, hogy a származási országba való kitoloncolás nem megengedett, ez (feltéve, hogy a kitoloncolás nem megengedett valamely másik országba) azzal a következménnyel jár, hogy mindaddig el kell tűrni a külföldi szövetségi területen való tartózkodását, amíg a kitoloncolás nem megengedett.
- 26 Az ilyen jogi szabályozás azonban – a Bíróság közelmúltbeli ítélkezési gyakorlatára tekintettel – ellentétes lehet a visszatérési irányelv rendelkezéseivel.
- 27 A 2021. június 3-i Westerwaldkreis ítéletben (C-546/19, EU:C:2021:432) a Bíróság nemrég megállapította, hogy ellentétes lenne mind a visszatérési irányelvnek az 1. cikkében kimondott céljával, mind ezen irányelv 6. cikkének szövegével, ha megtűrnék harmadik országok azon állampolgárainak köztes jogállását, akik valamely tagállam területén tartózkodnak, anélkül hogy tartózkodási joguk vagy engedélyük lenne, de akikkel szemben nincs érvényes kiutasítási határozat (57. pont). E megfontolásoknak érvényesnek kell lenniük a valamely tagállam területén jogellenesen tartózkodó olyan harmadik országbeli állampolgárokra is, akik nem utasíthatók ki, mivel a kiutasítást kizárja a visszaküldés tilalmának elve (58. pont). A visszatérési irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontjából kitűnik, hogy e körülmény nem igazolja azt, hogy ilyen helyzetben nem kiutasítási határozatot fogadtak el valamely harmadik országbeli állampolgárral szemben, hanem csupán az említett határozat végrehajtásaként az érintett kitoloncolásának elhalasztását (59. pont).

- 28 Ha azonban – mint a jelen esetben – eleve egyértelmű, hogy a kiutasítási határozat határozatlan ideig nem hajtható végre, akkor nem lehet „érvényes” kiutasítási határozat meghozataláról beszélni, és így úgy tűnik, hogy a 2008/115 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja is csak azokra a helyzetekre vonatkozik, amelyekben feltételezhető, hogy a kitoloncolás akadálya belátható időn belül megszűnik.
- 29 A Bíróság ugyanis azt is megállapította ítélezési gyakorlatában, hogy minden olyan esetben, amelyben kiutasítási határozatot hoztak valamely harmadik országbeli állampolgárral szemben, aki – akár az önkéntes távozásra megadott határidőn belül, akár pedig ha nem került sor az erre vonatkozó határidő megállapítására – nem tett eleget visszatérési kötelezettségének, a 2008/115 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése – a kiutasítási eljárások hatékonyságának biztosítása érdekében – arra kötelezi a tagállamokat, hogy megtegyenek minden szükséges intézkedést az érintett személy kitoloncolása, tehát az említett tagállamból történő fizikai kiszállítása érdekében (2021. január 14-i TQ [Kísérő nélküli kiskorú visszatérése] ítélet, C-441/19, EU:C:2020:515, 79. pont). Amint az a tagállamok együttműködési kötelezettségéből, illetve a visszatérési irányelvnek különösen a (4) preambulumbekkezdésében hivatkozott hatékonysági követelményekből következik, az ezen irányelv 8. cikkében megfogalmazott azon kötelezettséget, hogy az ezen cikk (1) bekezdésében meghatározott feltételek esetén a tagállamok fogantatosítsák az említett állampolgár kitoloncolását, a lehető leghamarabb kell teljesíteni (az említett C-441/19. sz. ügyben hozott ítélet 80. pontja).
- 30 Pontosan ezt a kötelezettséget azonban semmiképpen nem tudja teljesíteni a hatóság abban az esetben, ha a külföldi kitoloncolását jogerősen megengedhetetlennek nyilvánítják, amíg (egy előre nem látható időpontban) nem születik olyan ezzel ellentétes határozat, amelyből a kitoloncolás megengedettsége következik. Ilyen esetben a hatóság – a Bíróság ítélezési gyakorlatára tekintettel – a visszatérési irányelv rendelkezései alapján adott esetben nem hozhat (mintegy előre) kiutasítási határozatot.
- 31 Mivel a fentiek alapján a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) számára nem olyan nyilvánvaló az uniós jog fent megfogalmazott kérdésekkel kapcsolatos értelmezése, hogy az minden kétséget kizár, a kérdéseket az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bírósága elé terjeszti.